

Vážená paní starostko,

lokalita Kamenný vrch představuje území s nejbohatší populací koniklece velkokvětého v České republice. Roste zde přibližně 1/4 všech rostlin zaznamenaných na území ČR. Lokalita má z tohoto pohledu obrovský význam. Zcela zásadní z hlediska dlouhodobé ochrany druhu se zpětně jeví oplocení vybudované v 80. letech minulého století. Usměrnjuje pohyb většiny osob, což chrání lokalitu před přílišným sešlapem. Lokalitu skutečně ovlivňuje vysoká návštěvnost. Na jednu stranu je určitý sešlap vegetačního krytu pozitivním disturbančním zásahem, který jako jediný v tak urbanizované enklávě dnes umožňuje přežívání tohoto druhu na mnoha místech. Rostlina je druhem pastvin, kterému zkrátka nestačí pouhé posečení trávníku.

Na druhou stranu přílišná intenzita sešlapu některé části populace omezuje nebo dokonce poškozuje. Nejcitlivější na sešlap jsou rostliny v předjaří, v době rašení květů (tedy ca. 2-3 týdny před samotným kvetením). Později, kdy jsou rostliny již viditelné – kvetou nebo plodí – je jejich poškození významně menší. Po odplození zůstávají rostliny v trávnících v podobě přizemní listové růžice a sešlap jim vadí nejméně.

V současnosti (posledních ca. 5-7 let) byl zaznamenán menší úbytek rostlin (ca. do 20 %) v některých částech rezervace. Tento úbytek může být spojen s přílišnou návštěvností. Důvodem však mohou být i faktory s návštěvností nesouvisející: Například zvýšené zarůstání některých částí rezervace (zejména spodní části, v níž průchody naopak chybějí). Svůj díl si vybírají také obecná eutrofizace prostředí (zvýšené množství dusíku ve srážkách), houstnoucí a rozpínající se dřeviny a zvyšující se výška i zapojení lesa, což jsou faktory s návštěvností nesouvisející.

Pozitivně hodnotím management Rezekvítku v posledních letech, kdy se konečně toto sdružení rozhodlo radikálními zásahy do křovin a ohrazením ploch o podpoření na lokalitě mnohem vzácnějšího koniklece lučního, který byl na pokraji vyhynutí na této lokalitě. A to i za cenu potenciálního narušení několika desítek jedinců koniklece velkokvětého.

V současnosti nelze s určitostí říci, zda populace ubývá systematicky nebo se jedná o meziroční fluktuace, které se časem srovnají. *De facto* se počítají pouze kvetoucí jedinci, což informaci může zkreslovat. Květuschopnost druhu v daném roce dle mých pozorování závisí např. na výšce sněhové pokrývky, intenzitě sečení, míře sešlapu atd. Populaci je třeba dlouhodoběji sledovat, přičemž jsou k dispozici moje dřívější poměrně velmi podrobné záznamy pro AOPK, které je možno použít k důkladnému budoucímu porovnání hustoty populace na jednotlivých plochách.

Pokud je mi známo, plánovaná výstavba nemá přímo propojit asfaltovou cestu kolem Kamenného vrchu, tedy přímo nezatíží návštěvnost území. Navíc se počítá (a vřele to doporučuji) se zachováním zahrádek, případně s vybudováním zahrádek komunitních

nad plánovanou výstavbou. To považuji za nesmírně důležité a potřebné. Kamenný vrch je významný nejen výskytem konikleců, ale také z entomologického hlediska. Představuje jedinečný biotop pro řadu druhů hmyzu. Zrušením zahrad, které jako jediné částečně doplňují a rozšiřují potenciální plochu přežívání mnoha druhů, by zůstal Kamenný vrch jen izolovaným ostrovem trávníků a rozvolněných křovin s rychlou extinkcí i druhů zde dosud běžných. Zahrádky (u komunitních zahrádek se tak nějak asi počítá také např. s produkcí biopotravin bez použití pesticidů) a extenzivní sady jsou důležitým prvkem podporujícím biodiverzitu prostředí.

Pokud by byly v následujících letech zjištěny negativní vlivy na populaci koniklece a dalších zde rostoucích druhů rostlin, existují stále ještě možnosti, jak zvýšenou návštěvnost v samotné rezervaci lokálně regulovat:

1. Vytvořením jasně definovaných okrajů hlavních cest – např. zčásti zapuštěné kůly při okrajích cesty (jako např. v PP Kavky) – tak, aby nedocházelo k jejich dalšímu a dalšímu rozšiřování za mokra do travnatých porostů.
2. Změnou průchodů v oplocení.
3. Dočasným ohrazením některých ploch.
4. Odmontovatelným zábradlím u některých ploch tak, aby bylo možno jej instalovat po dobu před a v době květu konikleců.

Ideálním managementem tohoto území by pak byla extenzivní řízená pastva několika koz nebo kamerunských ovcí s pasákem po dobu celého roku, a to včetně mozaikovitého dosečení nevypasených ploch v průběhu nebo na konci vegetační sezóny.

S pozdravem

Doc. Mgr. Lubomír Tichý, Ph. D.
Ústav botaniky a zoologie
PřF MU Brno